

PROTOCOL BIJ ASBESTBRAND

Beheerder document	<i>Afdeling Crisisbeheersing</i>
Opstel datum	<i>16-07-2014</i>

Data wijziging	Wat gewijzigd	Reden
<i>15-07-2014</i>	Stappenplan ingevoegd. Hst 3 gemeentelijk coördinator verwijderd. Kostenverhaal en toepassen bestuursdwang op basis van ledenbrief VNG toegevoegd.	In overleg met AOV-ers

Gewenste vaststelling door	<i>Directie Crisisbeheersing</i>
Daadwerkelijke vaststelling door	<i>Directie Crisisbeheersing</i>
Herzieningsdatum	<i>2016</i>

Relatie met andere processen	Verzendlijst (incl. namen)
	<i>Afdeling Crisisbeheersing (inclusief GHOR) Brandweer Fryslân Politie Fryslân Bevolkingszorg</i>
Opleidingsaspecten	Communicatie aspecten
Publicatie	
☐ Website ☒ Extranet ☒ Gezamenlijke schijf ☐ Anders, nl.....	

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Doel van het protocol.....	4
1.2	Uitgangspunten	4
1.3	Asbestcategorieën.....	4
1.4	Leeswijzer.....	4
2	Taakverdeling tijdens en na asbestbrand	5
2.1	Incidentfase	5
2.1.1	Incidentfase: taken en verantwoordelijkheden brandweer	5
2.1.2	Incidentfase: taken en verantwoordelijkheden OvD Bevolkingszorg.....	6
2.1.3	Incidentfase: Taken en verantwoordelijkheden voorlichter Brandweer Fryslân	6
2.1.4	Incidentfase: taken en verantwoordelijkheden GAGS	6
2.1.5	Incidentfase: taken en verantwoordelijkheden OvD Politie	6
2.2	Opruimfase	6
2.2.1	Opruimfase: taken en verantwoordelijkheden OvD Brandweer	7
2.2.2	Opruimfase: taken en verantwoordelijkheden gemeente	7
2.2.3	Opruimfase: taken en verantwoordelijkheden Voorlichter brandweer Fryslân	7
2.2.4	Opruimfase: taken en verantwoordelijkheden OvD Politie	7
2.2.5	Opruimfase: taken en verantwoordelijkheden GGD (GAGS / afdeling MMK)	7
2.3	Nazorgfase	8
2.3.1	Nazorgfase: taken en verantwoordelijkheden gemeente	8
3	Opruimen van asbest	10
3.1	Opdrachtverlening voor opruimen	10
3.1.1	Toepassen van bestuursdwang.....	10
3.2	Opruimkosten	11
Bijlagen		12
	Asbestbranden en kostenverhaal VNG	12
	Bestuursrechtelijk afdwingen	12
	Zaakwaarneming Salvage	13
	Communicatie	14
	Informatie GGD.....	19
	Veelgestelde vragen	19

1. Inleiding

Het vrijkomen van asbest als gevolg van brand kan leiden tot risico's voor de volksgezondheid en maatschappelijke onrust. Om de gezondheidsrisico's en onnodige ongerustheid bij asbestbranden zoveel mogelijk in te perken is afstemming noodzakelijk tussen alle betrokken instanties. Om te zorgen dat taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden voor alle betrokken instanties helder zijn, is dit protocol voor asbestbrand opgesteld.

1.1 Doel van het protocol

Dit protocol heeft tot doel: op een eenduidige wijze, zo veilig en efficiënt mogelijk bestrijden van asbestbrand en de effecten daarvan door alle betrokken diensten en functionarissen.

1.2 Uitgangspunten

Binnen de drie noordelijke provincies, Drenthe, Fryslân en Groningen bestaat een gezamenlijke meldkamer van de hulpverleningsdiensten. Deze samenwerking vraagt dat procedures met elkaar worden afgestemd en universeel zijn.

Het protocol voor asbestbrand van de Veiligheidsregio Groningen heeft als uitgangspunt gediend voor deze actualisatie. Op deze wijze is bewerkstelligd dat de procedure in de incidentfase zoveel als mogelijk gelijklopend zijn.

1.3 Asbestcategorieën

In het landelijke plan van aanpak asbestbrand (2006) worden branden waarbij asbest vrijkomt ingedeeld in drie categorieën:

- I. een brand/calamiteit zonder primaire¹ emissie van asbest buiten het pand/terrein;
- II. een brand/calamiteit met primaire emissie van asbest buiten het pand/terrein, maar geen woon-, werk- of recreatiegebied;
- III. een brand/calamiteit met primaire emissie van asbest buiten het pand/terrein in een woon-, werk- of recreatiegebied (terrein met huizen, kantoren, enz.).

Uitgangspunt is dat zodra (het vermoeden bestaat dat) asbest vrijkomt alle in dit protocol benoemde functionarissen worden gealarmeerd. Vervolgens is het ter beoordeling van diegenen die ter plaatse zijn welke acties en maatregelen moeten worden getroffen.

1.4 Leeswijzer

Dit protocol beschrijft in hoofdstuk 2 de taakverdeling van de verschillende instanties en functionarissen op het moment dat (het vermoeden bestaat dat) asbest vrijkomt of is vrijgekomen bij een brand.

In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de vraag wie verantwoordelijk is voor het opruimen van asbestresten die bij een brand zijn vrijgekomen. Daarbij wordt ook aangegeven welke verantwoordelijkheid de gemeente heeft bij de verspreiding van asbestresten in de openbare ruimte en welke mogelijkheden zij heeft om het opruimen af te dwingen.

In de bijlagen zijn twee voorbeeldbrieven voor bewoners in het getroffen gebied opgenomen.

¹ Bij asbestbranden hebben we te maken met:

- primaire emissie: vrijkomen van asbest tijdens de brand
- secundaire emissie: verdere verspreiding naar de omgeving als gevolg van door primaire emissie neergeslagen asbest

2 Taakverdeling tijdens en na asbestbrand

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de taken van de verschillende instanties en functionarissen op het moment dat (het vermoeden bestaat dat) asbest vrijkomt of is vrijgekomen bij een brand. Bij een asbestbrand worden 3 fasen onderscheiden:

1. Incidentfase
2. Opruimfase
3. Nazorgfase

2.1 Incidentfase

De acties tijdens de incidentfase zijn gericht op het blussen van de brand en het nemen van maatregelen om verspreiding van asbest tijdens de brand zoveel mogelijk te voorkomen en daarmee de blootstelling van mens en omgeving aan asbest te beperken. Ter beperking van de blootstelling aan asbest is het niet nodig om in de incidentfase gebieden of panden te ontruimen of een toegangsbeperking op te leggen.

Bij het vermoeden van vrijkomen van asbest tijdens een brand, geeft de brandweer dit bericht door aan de Meldkamer Noord-Nederland (MkNN). De MkNN alarmeert de volgende functionarissen:

Alarmering
Officier van Dienst Bevolkingszorg
GAGS
Stichting Salvage
Search ²
Voorlichter Brandweer Fryslân
Milieupolitie

Overweging op te schalen naar GRIP 1 en mogelijk GRIP 2

Wanneer er onderlinge coördinatiebehoefte nodig is tussen de brandweer, politie, GHOR en/of gemeente dient te worden opgeschaald naar een GRIP 1 situatie. Door middel van het CoPI overleg kunnen de volgende taken snel, eenvoudig en effectief tot uitvoering worden gebracht:

- Vaststellen brongebied;
- Leiding geven aan de multidisciplinaire eenheden in het brongebied;
- Bepalen van de tactiek;
- Ontsmetting hulpverleners;
- CoPI overweegt of communicatie naar burgers moet plaatsvinden.

Wanneer er een groter effectgebied is of ontstaat, maar er nog steeds geen gevaar is voor woon-, werk- of recreatiegebied dient er opgeschaald te worden naar GRIP 2 of 3.

2.1.1 Incidentfase: taken en verantwoordelijkheden brandweer

- Bij vermoeden van asbestbrand: waarschuw de meldkamer.
- Bestrijden bron en beperken van verspreiding (bijvoorbeeld neerslaan asbestdeeltjes).
- Stel definitief vast of asbest vrijkomt.
- Bepalen van het voorlopige verspreidingsgebied, het definitieve verspreidingsgebied wordt in de opruimfase bepaald;
- Aanwijzen en afzetten van:
 - het werkgebied van de hulpverleningsdiensten met rood-wit lint;
 - het gevareng gebied met het geel-zwarte lint (binnenring);
 - het gebied waar zichtbare asbestdeeltjes liggen (indicatie = enkele tientallen meters tot meer dan 100 meter) met het gele asbestlint met opschrift (buitenring);
- Bij verspreiding buiten het incidentterrein overleg met AGS³ en de asbestinventariseerder;
- Zorg dragen dat binnen de binnenring wordt opgetreden conform de standaard AGS-procedures (bijvoorbeeld dragen ademlucht, hygiënemaatregelen, etc.);

² Gecertificeerd asbestinventarisatiebureau conform raamcontract met Brandweer Fryslân

³ Adviseur Gevaarlijke Stoffen

- In overleg met de GAGS bepalen welke maatregelen gelden voor het gebied binnen de buitenring;
- Zo nodig slopen/omhalen bouwvallige constructies, zonder asbest te verspreiden ten behoeve van de brandbestrijding of het beperken van het gevaarlijke situaties;
- Zorg dragen voor ontsmetting van in besmet gebied ingezet personeel en materieel. Denk daarbij ook aan personeel en materieel van de andere hulpdiensten (politie, gemeente).

2.1.2 Incidentfase: taken en verantwoordelijkheden OvD Bevolkingszorg

- De regie ten aanzien van alle gemeentelijke taken;
- Indien nodig alarmeren van inhoudelijk deskundige collega's uit de betreffende gemeentelijke organisatie of een samenwerkingsverband van gemeenten. Denk daarbij bijvoorbeeld aan een gemeentelijk asbestdeskundige en/of een communicatieadviseur. Asbestdeskundigen zijn gecertificeerd volgens SC 570 en in de gemeentelijke organisatie werkzaam als milieu- en bouwkundige medewerkers.
- Stel definitief vast of asbest vrijkomt, in overleg met brandweer.
- Afzetten terrein (en verspreidingsgebied) in overleg met politie.
- Evt. waarschuw de bevolking voor primaire emissie.
- Evt. informeren van de bevolking in overleg met voorlichter Brandweer Fryslân en GAGS⁴. (Laten) verspreiden van een bewonersbrief (zie bijlage).

2.1.3 Incidentfase: Taken en verantwoordelijkheden voorlichter Brandweer Fryslân

- Woordvoering naar de media.

2.1.4 Incidentfase: taken en verantwoordelijkheden GAGS

- Op verzoek van de meldkamer, telefonisch contact opnemen met de OvD Brandweer of OvD Geneeskundig of OvD Bevolkingszorg;
- Telefonisch adviseren over:
 - risico's voor gezondheid van hulpverleners;
 - maatregelen binnen de buitenring;
 - andere aspecten voor de volksgezondheid;
- Telefonisch adviseren OvD Bevolkingszorg over nadere instructies voor omwonenden bij einde alarm.

NB. Indien de OvD Geneeskundig reeds gealarmeerd of ter plaatse is, stemt deze ter plaatse met af wie met de GAGS communiceert.

2.1.5 Incidentfase: taken en verantwoordelijkheden OvD Politie

- Zet terrein van de brand en verspreidingsgebied af en voorkom verdere emissie in overleg met brandweer en gemeente.
- Houd publiek op afstand, handhaaf openbare orde en tref verkeersmaatregelen;

2.2 Opruimfase

De acties tijdens de opruimfase zijn met name gericht op het opruimen van het bij de brand vrijgekomen asbest. Hierbij zal in initiële zin de OvD Bevolkingszorg optreden als coördinator en daarbij ondersteund worden door andere betrokken functionarissen/inhoudelijk deskundigen. Afhankelijk van de interne gemeentelijke organisatie/afspraken kan de verdere afhandeling van het opruimen van asbest door de OvD Bevolkingszorg worden overgedragen aan de inhoudelijk

⁴ Gezondheidskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen

deskundige gemeentelijke vakafdeling (bijvoorbeeld afkomstig van een afdeling Bouw en Woning Toezicht, een afdeling Vergunningen of een afdeling Handhaving).

2.2.1 Opruimfase: taken en verantwoordelijkheden Ovd Brandweer

- Reinigen kleding⁵, materiaal en materieel;
- Vochtig houden restanten;
- Beoordelen instortingsgevaar, in overleg met gemeentelijke afdeling Bouw- en woningtoezicht. (Bij het uitvoeren van deze beoordeling wordt het besmette gebied niet betreden, tenzij men voldoende beschermd is tegen het in contact komen met asbest en daartoe beschikt over adembescherming, beschermende kleding en drietrap decontaminatie).
- Indien nodig: inlichten nutsbedrijven over afsluiten energie en water;
- Overdragen coördinatie aan Ovd Bevolkingszorg;
- Doorgeven uitslagen van metingen aan gemeente, GGD en politie.

NB.De brandweer verlaat de locatie niet eerder dan wanneer dit is afgestemd met de Ovd Bevolkingszorg.

2.2.2 Opruimfase: taken en verantwoordelijkheden gemeente

- Zorg voor verwijdering asbest van straten en wegen (overleg met verzekeraar).
- Verspreiden een tweede bewonersbrief (zie bijlage). Deze brief in ieder geval verspreiden naar de omwonenden die de eerste bewonersbrief ook hebben ontvangen.
- Bepaal wie opdracht tot asbestinventarisatie en opstellen asbestinventarisatierapport verleent (overleg met verzekeraar).
 - Indien de eigenaar geen actie onderneemt past de gemeente bestuursdwang toe om hiervoor zorg te dragen.
- Het definitieve verspreidingsgebied afzetten met het afzetlint voor asbest, met opschrift VERBODEN TOEGANG - ASBEST;
- Bepaal wie opdracht tot opruimen (en mogelijk sloop) verleent (overleg met verzekeraar).
 - Indien gemeente opdrachtgever:
 - Selecteer gecertificeerde bedrijven voor opruimen (en sloop) asbest (overleg met verzekeraar)
 - Vraag offertes voor opruimen (en sloop) asbest en beoordeel deze (overleg met verzekeraar)
- Verstrek sloopvergunning of aanschrijving voor sloop asbest uit restant bouwwerk.

2.2.3 Opruimfase: taken en verantwoordelijkheden Voorlichter brandweer Fryslân

- Overdragen stand van zaken ten aanzien van communicatie aan de Ovd Bevolkingszorg.

2.2.4 Opruimfase: taken en verantwoordelijkheden Ovd Politie

- Zonodig starten van onderzoek en opsporing;
- Handhaven afzetting van te reinigen gebied in overleg met de Ovd Bevolkingszorg en GGD, tot aan overdracht van afzetting en verkeersmaatregelen aan gemeente of wegbeheerder.

2.2.5 Opruimfase: taken en verantwoordelijkheden GGD (GAGS / afdeling MMK⁶)

- Ter plaatse gaan, indien na overleg met de Ovd-B of Ovd-G blijkt dat sprake is van een groot verspreidingsgebied;

⁵ Over het algemeen is het voldoende om kleding af te spoelen met een HD-straal. Het is dan niet nodig om het apart in te nemen en te wassen. Alleen bij ernstige verontreiniging is het raadzaam om kleding, na afspoelen, apart in zakken te doen en te laten reinigen door eenwasserij.

⁶ Medische Milieukunde

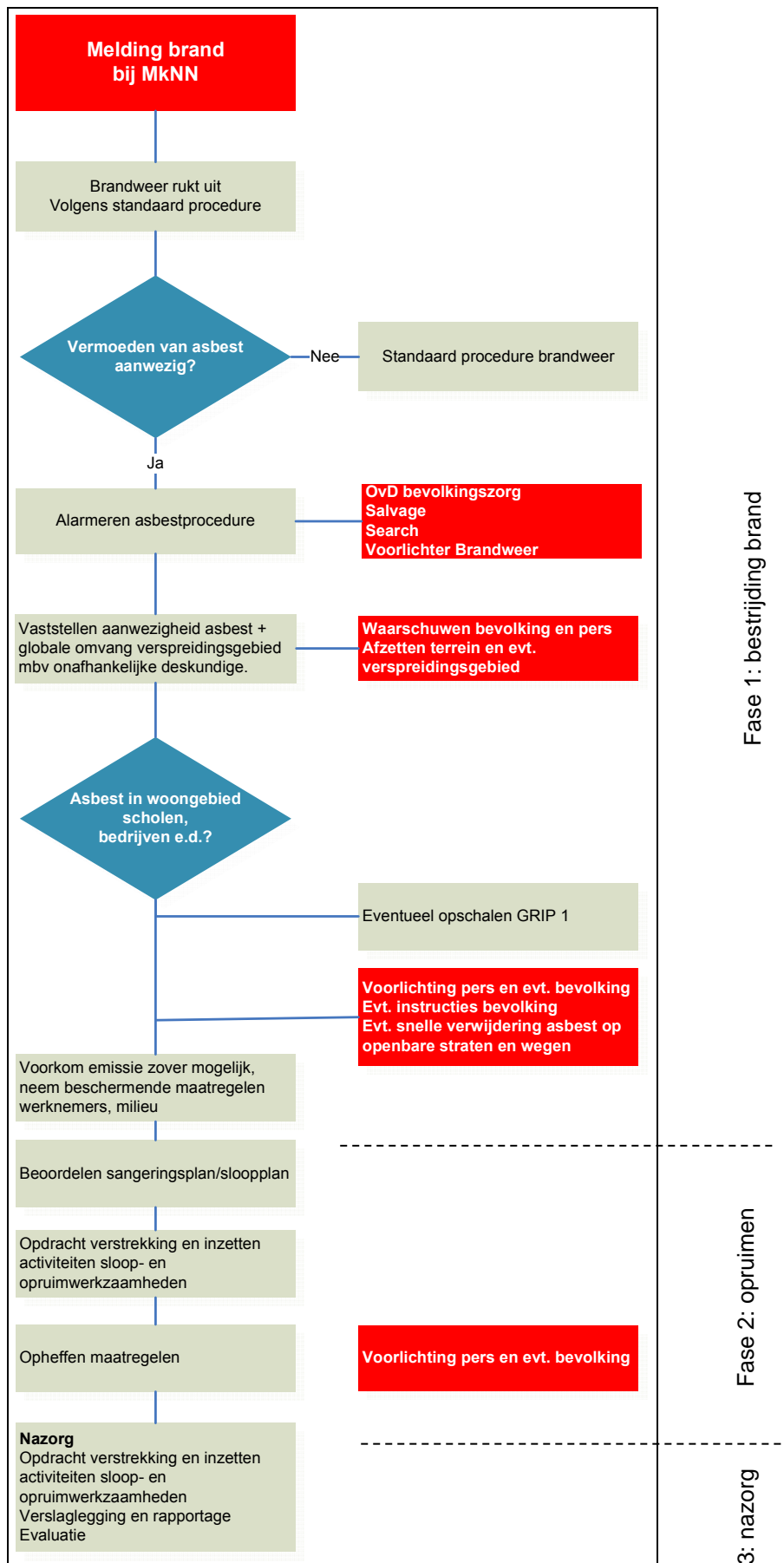
- Adviseren over begrenzing van te reinigen en af te zetten gebied;
- Adviseren over opruimaatregelen;
- Adviseren over eventueel onderzoek asbestverspreiding en / of resultaat van opruiming;
- Adviseren over communicatie aan de bevolking richting Ovd Bevolkingszorg.

2.3 Nazorgfase

De nazorgfase bevat de gemeentelijke acties die plaatsvinden nadat alle asbestresten zijn opgeruimd. Het betreft met name afsluitende communicatie, financiële afwikkeling, strafrechtelijk onderzoek (door Politie), rapportage en evaluatie.

2.3.1 Nazorgfase: taken en verantwoordelijkheden gemeente

- Sturen van een bewonersbrief (zie bijlage) aan omwonenden met informatie over einde werkzaamheden c.q. gereedkomen opruiming;
- Onderhouden van contacten met de media, i.o.m. de gemeentelijke communicatieadviseur;
- Zorgdragen voor beoordeling van asbestinventarisatierapport(en);
- Toezicht houden op opruimen asbest op en van betreffend perceel;
- Verhalen van eventuele kosten van opruiming, in overleg met politie en/of officier van justitie en eventueel anderen.
- Coördineren evaluatie en rapportage van de werkzaamheden met betrokkenen.
- Overleg met GGD i.v.m. milieugezondheidszorg
- Afhandelen schade in overleg met verzekeraars
- Zo nodig verhalen van kosten

Figuur 1: globaal overzicht van de fasen en acties bij asbestbranden

3 Opruimen van asbest

In artikel 3 van het Asbestverwijderingsbesluit 2005 staat dat bij een brand waarbij asbest vrijkomt de verontreinigde locatie geïnventariseerd moet worden. In artikel 6 staat vervolgens vermeld dat het asbest alleen door een daartoe gecertificeerd bedrijf opgeruimd mag worden. In feite verplicht het besluit degene die moet opruimen tot het hebben van een asbestinventarisatierapport.

Het bedrijf dat een asbestverwijdering uitvoert, mag niet hetzelfde bedrijf zijn dat de inventarisatie heeft uitgevoerd. Gecertificeerde bedrijven zijn te vinden op de website van de Stichting Certificatie Asbest www.ascert.nl.

3.1 Opdrachtverlening voor opruimen

Wie het inventarisatierapport moet laten opstellen en wie de opdrachtgever wordt voor de verwijdering regelt het Asbestverwijderingsbesluit 2005 niet. Zowel op grond van de Wet milieubeheer als de Woningwet is het mogelijk het opruimen van asbestresten na een brand te verplichten. Zo is een asbestbrand, indien het incident heeft plaatsgevonden binnen een inrichting volgens de Wet milieubeheer, een ongewoon voorval. De vergunninghouder is dan de aan te spreken rechtspersoon.

Artikel 17.1 Wet milieubeheer luidt namelijk: Indien zich in een inrichting een ongewoon voorval voordoet of heeft voorgedaan, waardoor nadelige gevolgen voor het milieu zijn ontstaan of dreigen te ontstaan, treft degene die de inrichting drijft, onmiddellijk de maatregelen die redelijkerwijs van hem kunnen worden verlangd, om de gevolgen van die gebeurtenis te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, zoveel mogelijk te beperken en ongedaan te maken.

In geval van een ongewoon voorval dat is ontstaan binnen inrichtingen op grond van de Wet milieubeheer, zoals incidenten waarbij asbest is vrijgekomen (bijvoorbeeld asbestbranden), biedt hoofdstuk 17 van de Wet milieubeheer voor het bevoegd gezag de mogelijkheid verplichtingen of verboden op te leggen. Indien asbest na een brand direct neerslaat op het terrein van het afgebrande bouwwerk en een gevaar vormt voor de gebruikers van het betreffende terrein of de omgeving, kunnen Burgemeester en Wethouders, op grond van artikel 20, eerste lid, van de Woningwet degene die als eigenaar of uit anderen hoofde tot het treffen van voorzieningen bevoegd is, aanschrijven binnen een door hen te bepalen termijn de staat van het terrein in overeenstemming te brengen met de voorschriften uit de bouwverordening. Indien de mogelijkheid bestaat, dan heeft het opleggen van verplichtingen (zoals het opruimen) op grond van een ongewoon voorval in gevolge de Wet milieubeheer de voorkeur. In dit geval kan meestal de veroorzaker direct aangesproken worden. De persoon of rechtspersoon zal bij een asbestbrand aangesproken moeten worden door het bevoegd gezag door het aanzeggen van bestuursdwang. In spoed eisende gevallen kan dit mondeling gebeuren. Indien de tijdsdruk dit niet toelaat zullen direct maatregelen getroffen moeten worden en zal de persoon of rechtspersoon hier naderhand op aangesproken moeten worden. (VROM-Inspectie, 2006, *Plan van aanpak asbestbrand*)

Wanneer geen sprake is van een inrichting, kan de bestuursdwang worden gegrond op art. 1.1a Wet milieubeheer, waarin een algemene zorgplicht voor het milieu van *een ieder* is vastgelegd.

3.1.1 Toepassen van bestuursdwang

Indien de verantwoordelijke weigerachtig blijkt om opdracht te verlenen tot de opruimwerkzaamheden kan de gemeente overgaan tot het toepassen van bestuursdwang om de verantwoordelijke toch zover te krijgen. Ook in gevallen waarin de verantwoordelijke (tijdelijk) onbereikbaar is, kan dit de aangewezen weg zijn. Voor de verschillende mogelijkheden voor bestuursdwang, zie bijlage.

Spoedshalve toepassen van bestuursdwang

Veelal zal sprake zijn van een spoedeisende situatie. Als de situatie het niet toelaat, hoeft in die gevallen aan de overtreder geen termijn te worden gegund om tot opdrachtverlening aan het asbestverwijderingsbedrijf over te gaan. Mogelijk is de situatie dermate spoedeisend dat ook de beslissing tot het toepassen van bestuursdwang niet van tevoren op schrift kan worden gezet. In die gevallen kan onmiddellijk worden opgetreden. Wel dient in een dergelijk geval achteraf zo spoedig mogelijk alsnog de toepassing van bestuursdwang op schrift te worden gezet en alsnog bekend te worden gemaakt op de gebruikelijke wijze.

Gemeente geeft opdracht tot opruiming na bestuursdwangaanschrijving

Indien de verantwoordelijke (voorzover van toepassing binnen de begunstigingstermijn van de Bestuursdwangbeschikking) geen opdracht verstrekt tot opruiming van het asbest, kan de gemeente daarna zelf opdracht geven tot de opruimingswerkzaamheden. Op basis van de bestuursdwangbeschikking kan de gemeente vervolgens de kosten die met de opruiming gemoeid zijn verhalen op de overtreder.

3.2 Opruimkosten

Bij het onderling verhalen van kosten en aansprakelijkheid moet onderscheid worden gemaakt tussen:

- het onderling verhalen van kosten door bedrijven of particulieren op andere bedrijven of particulieren
- het verhalen van kosten door de overheid op bedrijven of particulieren

In deze paragraaf wordt niet ingegaan op het verhalen van kosten door bedrijven of particulieren op andere bedrijven of particulieren. Op het verhalen van kosten door de overheid op bedrijven of particulieren zal wel worden ingegaan. Het verhalen van kosten door de overheid op bedrijven of particulieren kan moeilijk of onmogelijk zijn. Het verdient daarom aanbeveling de opdrachtverlening door de verantwoordelijke bestuursrechtelijk af te dwingen en/of vooraf met de verzekerden en vertegenwoordigers van verzekeraars afspraken te maken over de betaling van de kosten.

In sommige gevallen kan het wel mogelijk zijn kosten te verhalen. Tot de mogelijkheden voor het verhalen van kosten wordt het volgende geconcludeerd:

- Artikel 17.1 e.v. Wet milieubeheer is een bruikbare juridische grondslag voor bestuursdwang bij asbestbranden die zijn ontstaan binnen een inrichting ingevolge de Wet milieubeheer. Dit artikel biedt tevens mogelijkheden om opruimkosten te verhalen die zijn gemaakt om naburige percelen schoon te maken.
- Indien asbest na een brand direct neerslaat op het terrein van het afgebrande gebouw en het vervolgens een gevaar vormt voor de gebruikers van het terrein of de omgeving kan artikel 20 lid 1 Woningwet een goede juridische grondslag zijn om de gemaakte verwijderingskosten in de vorm van toegepaste bestuursdwang te verhalen. Dit artikel kan eveneens worden gebruikt bij inrichtingen ook al verdient het dan de voorkeur om de zogenaamde ongewone voorvallenregeling te gebruiken (ongewoon voorval in de zin van art. 17 lid 1 Wm).

Kostenverhaal voor naburige percelen is eventueel mogelijk op grond van het privaatrecht en de wet bodembescherming. Het verhalen kan alleen privaatrechtelijk plaatsvinden. Daarbij zal het in het algemeen zo zijn dat:

- de overheid zal trachten de kosten te verhalen op de eigenaar, huurder, exploitant of beheerder van het bouwwerk, object of inrichting waar de brand heeft plaatsgevonden;
- de door de overheid aangesprokene op zijn beurt zal trachten de kosten te verhalen op de veroorzaker van de brand (wanneer die bekend) is en/of op zijn verzekeraar.

Ten aanzien van eventueel kostenverhaal door de brandweer is van belang onderscheid te maken tussen wettelijke taken van de brandweer en mogelijke bovenwettelijke taken van de brandweer. Kosten van wettelijke taken van de brandweer, zoals het blussen van de brand, worden in beginsel niet verhaald. Kosten van eventuele bovenwettelijke taken van de brandweer, zoals het opruimen van de brandhaard, kunnen in beginsel wel worden verhaald. Het is van belang vooraf afspraken te maken over eventueel kostenverhaal door de brandweer.

Gelet op de complexiteit van het aansprakelijkheidsvraagstuk is juridische bijstand bij het verhalen van kosten in veel gevallen aan te bevelen (VROM-Inspectie, 2006, *Plan van aanpak asbestbrand*).

Bijlagen

Asbestbranden en kostenverhaal VNG

Voor de opdrachtverlening tot en het dragen van de kosten voor asbestopruiming adviseert de VNG (VNG, 2007, *brief aan de leden*) als volgt te handelen:

1. Indien nodig de verantwoordelijke (exploitant, eigenaar of beheerder van het afgebrande bouwwerk, object of inricht) er op te wijzen dat deze zelf opdracht dient te geven tot opruiming van de asbestdeeltjes in de omgeving en daar zorg voor te dragen;
2. Indien de verantwoordelijke niet vrijwillig maatregelen neemt, bestuursdwang toepassen;
3. In het geval dat na de bestuursdwangaanschrijving de verantwoordelijke geen opdracht verstrekt, overgaan tot effectuering van de bestuursdwang. De gemeente geeft opdracht tot verwijdering van de asbestdeeltjes, waarna de kosten verhaald kunnen worden op de verantwoordelijke;
4. Indien er geen mogelijkheid is voor toepassing van bestuursdwang, verstrekt de gemeente de opdracht tot de opruimwerkzaamheden en probeert in voorkomende gevallen de kosten via de privaatrechtelijke weg te verhalen op de verantwoordelijke.

Bestuursrechtelijk afdwingen

Voor last onder bestuursdwang zijn de volgende mogelijkheden (VNG, 2007, *brief aan de leden*):

a. in geval van een inrichting in de zin van de Wet milieubeheer:

Uit jurisprudentie van de Raad van State (zie bijvoorbeeld ABRvS, 18 juli 2000, AB 2001, 30) blijkt dat een brand waarbij asbest vrijkomt aan te merken is als een ongewoon voorval in de zin van art. 17 lid 1 van de Wm⁷. De drijver van de inrichting dient maatregelen te treffen om de hierdoor ontstane nadelige gevolgen voor het milieu ongedaan te maken. Wanneer de drijver van de inrichting in gebreke blijft, kan het bevoegd gezag het opruimen van asbest in de omgeving bestuursrechtelijk afdwingen op grond van art. 125 van de Gemeentewet in samenhang met art. 5:21 e.v. van de Algemene Wet Bestuursrecht.

b. in gevallen waarin er geen sprake is van een inrichting in de zin van de Wet Milieubeheer:

Wanneer geen sprake is van een inrichting, kan de bestuursdwang worden gegrond op art. 1.1a Wm, waarin een algemene zorgplicht voor het milieu van *een ieder* is vastgelegd. Recent heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State deze mogelijkheid bevestigd in een uitspraak van 21 februari 2007, LJN nr. AZ 9023. De Afdeling is van oordeel dat de eigenaar van een pand die na het vrijkomen van asbest als gevolg van een brand in zijn pand nalaat maatregelen te treffen om nadelige gevolgen voor het milieu op te heffen, redelijkerwijs kan vermoeden dat hierdoor nadelige gevolgen voor het milieu kunnen worden veroorzaakt. Door niet de benodigde maatregelen te treffen, overtreedt de eigenaar artikel 1.1a Wm. De gemeente was gerechtigd om spoedshalve bestuursdwang toe te passen.

c. in het kader van de uitoefening van het opperbevel bij brand:

Op grond van artikel 173 Gemeentewet heeft de burgemeester het opperbevel bij brand alsmede bij ongevallen anders dan bij brand voor zover de brandweer daarbij een taak heeft. Het tweede lid van dit artikel geeft de burgemeester de bevoegdheid bij brand en ongevallen bedoeld in het eerste lid, de bevelen te geven die met oog op het voorkomen, beperken en bestrijden van gevaar nodig zijn.

Hoewel voor zover ons bekend slechts éénmaal voorgelegd aan de Afdeling, heeft de Afdeling in dat geval de bevoegdheid tot toepassing van bestuursdwang van de burgemeester erkend ter nakoming van de door hem op grond van artikel 173 Gemeentewet gegeven bevelen. In deze zaak (ABRS 1 juni 1999, Gst 7106, 2) was sprake van brand in een opslagloods en werd gevreesd voor het vrijkomen en verspreiden van asbesthoudend materiaal. De burgemeester heeft toen met het oog op het mogelijke gevaar voor de volksgezondheid op grond van artikel 173 Gemeentewet het bevel gegeven tot onder

⁷ Ook heeft de Afdeling geoordeeld dat brand veroorzaakt door vandalisme valt onder het begrip ongewoon voorval in deze zin.

meer het verwijderen van asbesthoudend materiaal in de omgeving van de loods. Dit is vervolgens schriftelijk medegedeeld aan de eigenaar van de loods (mededeling achteraf van het besluit tot toepassing van bestuursdwang) en daarbij is tevens kostenverhaal aangezegd.

d. in geval van asbest op een open erf of terrein of op een afgebrand bouwwerk:

B en W kunnen op grond van art. 7b, tweede lid, onder c van de Woningwet juncto art. 5.1.1. tweede lid onder c van de model-bouwverordening (terrein/erf mag geen nadeel voor gezondheid opleveren ten gevolge van verontreiniging) bestuursdwang toepassen jegens een eigenaar van een *open erf of terrein* vanwege het niet voldoen aan de bouwverordening. Let wel, deze regeling geeft onvoldoende mogelijkheid voor een aanschrijving tot het schoonmaken van buiten het eigen erf gelegen terreinen of de openbare weg.

In art 1a van de Woningwet is de verplichting opgenomen voor de eigenaar en de gebruiker van een bouwwerk of open erf of terrein om ervoor te zorgen dat er geen gevaar voor de gezondheid ontstaat dan wel voortduurt als gevolg van de staat van dat bouwwerk of open erf of terrein.

In acute situaties van gevaarzetting kunnen B en W tegen overtreding van die zorgplicht handhavend optreden door middel van bestuursdwang. Dat dit ook geldt voor asbestverontreiniging is vermeld in de memorie van toelichting bij de Woningwet (TK 2003-2004, 29 392 nr.3 pag. 10). Op grond van art. 100d Woningwet kunnen B en W direct (nood)maatregelen treffen ter voorkoming van gevaar voor de gezondheid.

Civielrechtelijk verhaal van kosten

Wat vaak gebeurt is dat de gemeente geen bestuursdwang toepast maar meteen zelf overgaat tot opdrachtverstrekking voor de opruimingswerkzaamheden. Naderhand wordt dan getracht om de kosten hiervan (op grond van onrechtmatige daad) te verhalen op de verantwoordelijke. Deze civielrechtelijke weg is, zo blijkt uit jurisprudentie, niet gemakkelijk en tot op heden weinig succesvol. De afgelopen tijd heeft de Hoge Raad zich in een tweetal arresten (gemeente Wateringen, HR 7 november 2003, AB 2004/41, Gst 7199,3 en gemeente Almelo, HR 15 juni 2001, AB 2004/42, Gst 7166, 5) gebogen over de vraag of de kosten van asbestopruiming na brand kunnen worden verhaald op de eigenaar van het pand.

De Hoge Raad heeft in deze arresten geoordeeld dat kostenverhaal op grond van onrechtmatige daad in de voorgelegde gevallen niet mogelijk was. De Hoge Raad achtte het nalaten door de eigenaren van de panden van het verwijderen van asbestresten na een brand in die gevallen niet onrechtmatig.

Door het veelal ontbreken van een toereikende civielrechtelijke grondslag, leidt de civielrechtelijke weg van kostenverhaal niet tot het gewenste resultaat. In de literatuur wordt nog wel geopperd dat het laten liggen van asbestresten na een brand wel tot aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad kan leiden in het geval dat een opstal niet voldoet aan de eisen die men daaraan uit een oogpunt van veiligheid mag stellen. Dan is er dus sprake van een gebrekkige opstal in de zin van artikel 6:174 BW. Een andere grond voor aansprakelijkheid zou kunnen zijn als anderszins verwijtbaar is gehandeld en daardoor de brand is ontstaan.

Zaakwaarneming Salvage

Salvage is verantwoordelijk voor zaakwaarneming⁸ namens gezamenlijke brandverzekeraars. De Salvagecoördinator kan middels zaakwaarneming optreden namens de verzekeraar. De Salvagecoördinator is daarmee een overlegpartner voor de gemeentelijke medewerker. Indien de Salvagecoördinator in zijn rol als zaakwaarnemer geen maatregelen wil, c.q. kan nemen, dan dient de gemeente de reguliere (spoed)bestuursdwang procedure opstarten richting de eigenaar van het object. Dit kan betekenen dat de eigenaar zelf de gewenste maatregelen treft, of dat de gemeente dit doet en de kosten achteraf verhaald op de eigenaar (2012, *Protocol van afspraken tussen Stichting Salvage en het landelijke overleg van coördinerend gemeentesecretarissen*).

⁸ zaakwaarneming: behartigen van het belang van de betrokkene(n)

Communicatie

In deze bijlage zijn enkele aandachtspunten opgenomen die kunnen worden gebruikt voor het schrijven van bewonersbrieven en voor een eventuele bewonersavond.

De brieven zijn gericht op een situatie waarin, naast een tijdelijk verhoogde asbestconcentratie in de lucht, alleen asbestcement in de omgeving is vrijgekomen. Dit is bij een groot deel van de asbestbranden het geval. Indien bij een asbestbrand (ook) losgebonden asbest in de omgeving terecht is gekomen (hetgeen slechts zelden gebeurt), is het risico voor de omgeving groter en dient de toonzetting van de brieven enigszins te worden aangepast.

De brieven zijn voorbeeldbrieven, denk er om dat het schrijven van een brief altijd maatwerk is. Per situatie moet je bekijken hoe informatievoorziening, schadebeperking en betekenisgeving naar voren moeten komen.

Algemene aandachtspunten bij bewonersbrieven

Zorg voor adressering, datering, aanhef en afbakening verspreidingsgebied in de brief. Meldt afzender: briefpapier van gemeente, maar ook naam van contactpersoon (bijv. publieksvoorlichter) eronder.

Mogelijk inhoudspunten

- Hoe raakt dit mij?;
- Wat zijn de gevolgen (voor de gezondheid);
- Welke maatregelen worden of zijn genomen om de risico's te beperken?
- Wat is het resultaat van de getroffen maatregelen;
- Kunnen ramen en deuren alweer open?
- Wat kun je wel en wat niet (naar buiten gaan, huisdieren, ook katten, konijnen en volierevogels);
- Wat gebeurt er de komende dagen;
- Kunnen kinderen buiten spelen;
- Hoe wordt er opgeruimd;
- Wanneer volgt er meer informatie?
- Als er gebruik wordt gemaakt van media (teletekst), meldt waar informatie is te vinden;
- Plaats en openingstijden infocentrum, waar kan men terecht met vragen;
- Nummer en bereikbaarheidstijden van infotelefoon;
- Datum, plaats en tijdstip van een informatieavond;
- Wanneer volgt volgende brief;
- U ontvangt uiteindelijk ook een "sein veilig brief".

Algemene aandachtspunten bij een bewonersavond

- Bepaal of bewonersavond nodig is: in dun bevolkt gebied hoeft het misschien niet, maar vaak hebben mensen toch veel vragen, en zijn ze blij als ze hiermee persoonlijk bij deskundigen terechtkunnen;
- Zorg voor duidelijke uitnodiging;
- Nodig alle betrokken wijkbewoners uit;
- Zorg voor zaal in de buurt, bijv. buurthuis, zaal van deelstadskantoor of cafezaal;
- Zorg voor goed forum van medewerkers: iemand van bouw- en woningtoezicht, GGD-arts, evt. iemand van opruimbedrijf, en zorg voor goede voorzitter;
- Schep ruimte voor beantwoording vragen;
- Werk volgens vaste agenda: (bijv. info over brand, over gevaren asbest, over opruimen, bijv. ook planning, telkens vragenronde na elk onderdeel).

Voorbeeld brieven

De brieven gaan uit van een situatie waarin zeker is dat bij de brand asbest is vrijgekomen. Wanneer hierover nog geen zekerheid bestaat, dient de toonzetting van de brieven te worden aangepast.

1. Brief voor branden:

- Zonder primaire emissie⁹ van asbest buiten het pand/terrein;
- met primaire emissie van asbest buiten het pand/terrein, maar geen woon-, werk- of recreatiegebied betrokken.

Gebruik het briefpapier van de betreffende gemeente.

Aan de bewoners [van bepaalde wijk]

Datum:

Onderwerp: brand in pand x, locatie y

In de nacht van ...dag op ..dag (vanochtend/vanmiddag) heeft er brand gewoed in [pand/schuur] aan destraat in In het gebouw bevonden zich asbestplaten.

Het asbest heeft zich niet over de omgeving verspreid. Er bestaan dan ook geen risico's voor uw gezondheid. Het asbest dat nog op de locatie van de brand ligt zal zo spoedig mogelijk worden opgeruimd.

OF

Buiten de brandhaard zijn asbestresten terecht gekomen, maar niet in het gebied waar u woont (werkt). Er bestaan dan ook geen risico's voor uw gezondheid. Het asbest dat nog op de locatie van de brand ligt zal zo spoedig mogelijk worden opgeruimd. Ook het gebied waarover het asbestcement zich heeft verspreid, zal worden opgeruimd. [indien van toepassing: Om verdere verspreiding van het asbest te voorkomen, is het betreffende gebied afgezet tot na het opruimen.]

Als u na het lezen van deze brief nog vragen heeft, kunt u tijdens kantooruren contact opnemen met [persoon x, afdeling y, tel.nr.].

Met vriendelijke groet,

Burgemeester/naam

⁹ Tijdens het knappen van asbest komen ook wat losse asbestvezeltjes vrij. Dit heet primaire emissie. Deze vezeltjes zweven weg met de rook.

2. Brief voor branden:

- met primaire emissie van asbest buiten het pand/terrein in een woon-, werk- of recreatiegebied (terrein met huizen, kantoren, enz.).

Brief 1: Zo snel mogelijk na bestrijding van de asbestbrand

Gebruik het briefpapier van de betreffende gemeente.

Aan de bewoners van (bepaalde wijk, straten)

Datum :

Kenmerk :

Onderwerp : brand in, locatie, waarbij asbest is vrijgekomen

Geachte heer/mevrouw,

Vannacht heeft brand gewoed in panden aan de De brand is uitgebroken in Op dit verbrande pand zaten asbestplaten. In een beperkt gebied op de openbare weg zijn asbestdeeltjes terecht gekomen. Het gaat om

Daarom heeft de politie een deel van afgezet.

Veel roetdeeltjes verspreid door de brand – vermijd roetdeeltjes

Door de brand zijn veel roetdeeltjes verspreid richting delen van Roet kan gezondheidsklachten veroorzaken als het wordt ingeslikt. Vermijd daarom contact met roet. Was vuile handen, was vieze schoenen en maak speeltoestellen waar roet op zit schoon. Eet geen gewassen waar roet op zit. Als er veel roet in een zandbak is terechtgekomen, kunt u het zand beter vervangen.

Asbesthoudende deeltjes

De ... is afgezet omdat bij de brand in uw woon- /werkomgeving asbesthoudende deeltjes zijn neergekomen. Wanneer deze stukjes en flinters kapot worden getrapt of door auto's worden overreden kunnen asbestvezels vrijkomen. Om dit laatste te voorkomen zijn er inmiddels door de politie verkeersmaatregelen genomen in uw wijk. Een gespecialiseerd onderzoeksbureau stelt de exacte grenzen van het met asbest besmette gebied nog nader vast.

Gespecialiseerd schoonmaakbedrijf

Van asbest is bekend dat vrijgekomen losse vezels bij inademing een risico voor de gezondheid kunnen opleveren. Omdat de blootstelling aan deze vezels gedurende de brand –als u aanwezig was in het gebied voor u zeer gering en van korte duur is geweest, is dit risico voor u echter nihil. Om het risico voor inademing van vezels die ontstaan door het kapot lopen of verpulveren van asbesthoudende stukjes/flinters te voorkomen, ruimt een gespecialiseerd bedrijf de omgeving op. Zij starten met de openbare weg.

Omdat de werknemers van zo'n gespecialiseerd bedrijf bijna dagelijks met asbest omgaan en direct met het asbest in contact komen, dragen zij speciaal beschermende kleding. Voor uzelf is het risico zó klein, dat u geen beschermende kleding nodig heeft.

Wat kunt u zelf doen bij asbest?

- Wij adviseren u om zolang het asbest nog niet is opgeruimd, ramen en deuren zoveel mogelijk gesloten te houden en aanwezige ventilatiesystemen nog niet te gebruiken.
- Laat kinderen niet spelen op plaatsen waar stukjes asbest liggen of waar sprake is van verontreiniging. Zorg ook dat uw huisdieren niet op de plaatsen komen waar mogelijk asbest ligt.
- Loop zo min mogelijk over verontreinigde grond of gras om omwoelen en verspreiding van vezels zoveel mogelijk te voorkomen.
- Gebruik geen groente of fruit uit uw tuin als in de directe omgeving asbestresten gevonden zijn.
- Nuttig in de buitenlucht geen eten of drinken in de directe omgeving waar de asbestresten gevonden zijn.
- Als u in uw directe omgeving asbest aantreft, moet u dit rustig laten liggen. Ga er niet

doorheen lopen, omdat anders de kans bestaat dat u het mee naar huis neemt. De schoonmaakploeg zal zo spoedig mogelijk bij u langs komen. Ga niet zelf de omgeving van uw huis schoonmaken, tenzij het in- en uitgaan van uw huis ernstig belemmerd wordt. In dat geval kunt u met een zachte bezem de stukjes opzij schuiven, die later door personeel van het deskundige bedrijf zullen worden opgeruimd. Wikkel om de bezem een vochtige doek. Bewaar na het vegen de doek in een plastic zak en geef deze mee aan de werknemers van het gespecialiseerd bedrijf dat de asbestresten op komt ruimen. U kunt eventueel de stukjes asbest ook wegspoelen met een gieter of een tuinslang.

- Om te voorkomen dat u asbestvezels mee naar binnen neemt, dient u uw schoenen of laarzen buiten aan of uit te trekken.

Op basis van bovenstaande maatregelen is het risico voor gezondheidsschade nihil. De gemeente doet er alles aan om de overlast zoveel mogelijk te beperken en de opruimwerkzaamheden zo snel mogelijk af te ronden. Zodra de bij de brand vrijgekomen asbestresten zijn opgeruimd of als er zich eerder ontwikkelingen voordoen, stellen wij u daarvan per brief zo spoedig mogelijk op de hoogte.

Mocht u na het lezen van deze brief nog vragen hebben of nadere toelichting willen hebben, dan kunt u tijdens kantooruren contact opnemen met De actuele stand van zaken vindt u op de website van de gemeente ..., www.....nl. Ook via Facebook en Twitter houden wij u op de hoogte. Voor gezondheidsvragen kunt u tijdens kantooruren terecht bij de GGD Fryslân op telefoonnummer (....).

Met vriendelijke groeten,
Burgemeester/naam

Brief 2: Na opruimwerkzaamheden

Gebruik het briefpapier van de betreffende gemeente.

Aan de bewoners van (bepaalde wijk, straten)

Datum :

Kenmerk :

Onderwerp : brand in, locatie, waarbij asbest is vrijgekomen

Geachte heer, mevrouw

Zoals wij in eerdere brieven van (of in een eerdere brief van) hebben laten weten, is bij de brand in (bedrijf, pand, schuur etc.) aan de straat opdag (datum) om (tijd), (of in de nacht van dag op dag) asbest vrijgekomen. Dit asbest is ook bij u in de woonomgeving (werkomgeving) neergekomen. Voor het opruimen van dit asbest is bedrijf ingeschakeld, dat gespecialiseerd is in dit soort werkzaamheden.

De opruimwerkzaamheden zijn inmiddels afgerond en door een daartoe deskundig onderzoeksbureau gecontroleerd. Uit dit onderzoek is gebleken dat de hele wijk schoon is. Hoewel het schoonmaken met alle zorgvuldigheid is uitgevoerd, kan het zijn dat u nog stukjes asbestcement in uw omgeving aantreft. Mocht dit gebeuren dan kunt u dit melden bij (persoon x, afdeling y van de gemeente z tel.nr.). Laat de stukjes bij voorkeur liggen en voorkom dat kinderen ermee gaan spelen.

Op de locatie van het afgebrande pand (of bedrijf) zullen nog enige tijd maatregelen nodig zijn. Er is voor gezorgd dat vanuit het pand (of bedrijf) geen asbest meer in de omgeving vrijkomt. Tijdens de sloop zullen extra maatregelen genomen worden om het verdere vrijkomen van asbest te voorkomen.

Wij willen u nogmaals hartelijk bedanken voor uw medewerking en hopen dat de overlast voor u zo beperkt mogelijk is gebleven.

Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u tijdens kantooruren altijd contact opnemen met (persoon x, afdeling y van de gemeente z tel.nr.).

Met vriendelijke groeten,
Burgemeester/naam

Informatie GGD

<http://www.ggdfryslan.nl/1123/asbest/>

Veelgestelde vragen

1. Wat is asbest?

Asbest is een verzamelnaam voor een aantal mineralen, die zijn opgebouwd uit microscopisch kleine, naaldachtige vezels. Asbest is een natuurlijk materiaal en werd tot in de jaren '80 vaak gebruikt om zijn goede eigenschappen: het is sterk, slijtvast, bestand tegen hoge temperaturen, isolerend en bovendien goedkoop. Het is verwerkt in veel bouwmaterialen zoals in golfcementplaten, en als zodanig kan het vóórkomen in gebouwen en woningen. Alleen wanneer het materiaal wordt beschadigd komen vezels vrij. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij boren, zagen of schuren, of wanneer het materiaal breekt. Of zoals bij een brand.

2. Bestaan er verschillende soorten asbest?

De meeste typen asbest in Nederland zijn wit asbest (ook wel chrysotiel genoemd), blauw asbest (Crocidoliet) en bruin asbest (Amosiet). In de meest asbesthoudende producten zit wit asbest, vaak vermengd met andere typen asbest. Blauw en bruin asbest (amfibolen) zijn in potentie gevaarlijker dan wit asbest vanwege de structuur en de vorm van de asbestvezels.

3. Hoe is asbest te herkennen?

Op breukvlakken en bij beschadigingen is aan de vezelachtige structuur vaak te zien of het om een asbestverdacht materiaal gaat. Meestal heeft het een witte tot lichtgrijze kleur, maar het kan er ook lichtgrijs tot donkergrijs zijn. Alleen een microscopische analyse kan bewijzen of het materiaal of product echt asbest bevat. Lees op <http://www.infomil.nl/onderwerpen/hindergezondheid/asbest-0/> meer over asbest.

4. Het verrichten van handelingen met asbest is verboden. Hoe kan het dat er toch nog asbest is?

Ten tijde van de bouw van veel gebouwen was het gebruik van asbest nog niet verboden. De risico's die asbest oplevert voor de gezondheid waren toen nog niet bekend. Sinds 1993 zijn de meeste toepassingen van asbest verboden.

5. Wat houdt het verbod op het gebruik van asbest precies in?

Sinds 1 juli 1993 is het verboden om asbestbevattende producten te bewerken, te verwerken of in voorraad te houden. Het opnieuw gebruiken van oude asbestbevattende producten en afval is daarmee eveneens verboden. Dit verbod maakt commercie in asbest onmogelijk. Er gelden ontheffingen voor situaties waarvoor nog geen alternatief voor handen is.

6. Wat zijn de gezondheidseffecten van asbest?

Gezondheidsrisico's kunnen alleen optreden wanneer losse asbestvezels ingeademd worden. Asbestvezels die in de lucht zweven, kunnen na inademen diep in de longen doordringen. Het langdurig inademen van asbestvezels kan op den duur longkanker, mesotheliom (longvlies- of buikvlieskanker) of stoflongen veroorzaken. Het gevaar voor de gezondheid hangt sterk af van het aantal vezeltjes dat mensen inademen. Met name mensen die jarenlang - dag in dag uit - grote hoeveelheden asbestvezels inademen, lopen een echt risico.

7. Wat is de kans op ziekte door asbest?

Niet iedereen die asbestvezels inademt, krijgt daardoor kanker of stoflongen. De kans op deze ziektes wordt groter bij het langdurig inademen van hoge concentraties asbest. Door een eenmalige hoge blootstelling aan asbest (zoals kan gebeuren na een brand met asbest) is de kans op het krijgen van kanker of stoflongen verwaarloosbaar klein. Het échte risico van asbest is aanwezig bij langdurige blootstelling aan grote hoeveelheden asbestvezels in de lucht. Dit soort blootstelling vond vooral vroeger plaats in sommige werksituaties, waarbij werknemers jarenlang, dag in dag uit, grote hoeveelheden asbest hebben ingeademd. Blootstelling moet niettemin zo veel mogelijk worden voorkomen om elk mogelijk risico te vermijden. Neem daarom de omschreven voorzorgsmaatregelen zo veel mogelijk in acht.

8. Ik ben zwanger. Loop ik of mijn ongeboren kind extra risico?

Nee, er is geen extra risico voor zwangeren. Er is geen risico voor het ongeboren kind.

9. Lopen kinderen meer risico dan volwassenen?

Kinderen zijn niet gevoeliger voor asbestvezels, maar ze vormen wel een risicogroep vanwege het feit dat ze nog een lang leven voor zich hebben. Na eventuele blootstelling dragen ze de ingeademde asbestvezels langer in hun lichaam, die tientallen jaren later schadelijke gezondheidseffecten kunnen veroorzaken. Kinderen lopen daarnaast meer risico in aanraking te komen met asbest als ze met brandresten spelen. Het is daarom belangrijk uw kind op een schone plek te laten spelen.

10. Ik woon al jaren in een woning met asbest. Heb ik risico gelopen?

In meer dan de helft van alle woningen zit asbest. Een risico voor de gezondheid bestaat daar alleen als er in de lucht losse asbestvezels komen die u kunt inademen. Uit stevig ("hechtgebonden") asbest in platen van asbestcement komen alleen vezels vrij als de platen beschadigd worden. Doorgaans bevat de lucht woningen weinig asbestvezels, niet veel meer dan de buitenlucht. Bij normale blootstelling blijkt het gezondheidsrisico gering te zijn, kleiner dan bijvoorbeeld de kans te overlijden door brand.

11. De mensen die aan het opruimen zijn dragen beschermende kleding. Moet ik ook beschermd worden?

Omdat de werknemers van een asbestverwijderingsbedrijf bijna dagelijks met asbest omgaan en direct met asbest in contact komen, zullen zij beschermende kleding dragen. Voor u zelf is het risico zo klein dat u geen beschermende kleding nodig heeft.

12. Wat gebeurt er met asbestvezels die worden ingeademd?

Vezels kunnen door inademen in de longen terechtkomen. Sommige vezels worden weer uitgeademd en andere worden door het lichaam afgevoerd. Soms blijven vezels in de longen achter en kunnen daar na vele jaren asbestgerelateerde aandoeningen veroorzaken. Er bestaat geen onderzoeksmethode om te bekijken of er vezels in de longen zitten.

13. Is het gevaarlijk om asbestvezels in te slikken?

Nee, bij inslikken komen de asbestvezels niet in de longen maar in de maag en daar kunnen ze geen kwaad. Vanuit uw maag worden de vezels afgevoerd.

14. Wat moet ik doen als ik mogelijk asbestvezels heb ingeademd?

U kunt niets doen. Het is niet waarschijnlijk dat u (veel) vezels heeft ingeademd. De kans dat u hier gezondheidseffecten van krijgt is verwaarloosbaar klein.

15. Ik moet erg hoesten, heb ik asbestvezels ingeademd?

Inademen van asbestvezels veroorzaakt geen hoesten. Waarschijnlijk heeft u in de rook gestaan waardoor uw luchtwegen zijn geïrriteerd. Deze klachten verdwijnen vanzelf.

16. Kan getest worden of ik asbestvezels heb ingeademd?

Nee, hier bestaat geen test voor. Asbestvezels zijn ook niet zichtbaar op röntgenfoto's.

17. Wat gebeurt er met het asbest, dat in de sloot/vijver en op de bodem is terechtgekomen?

Asbest in slootwater geeft geen risico. Asbest brokstukjes in de bodem moeten voor zover mogelijk onder visuele inspectie handmatig verwijderd worden, om verdere verspreiding in de omgeving te voorkomen. Bovendien wordt zo voorkomen dat de vezels op een later tijdstip in bijvoorbeeld woningen terecht komen.

18. Is het gevaarlijk als er asbest op straat ligt?

De brandresten die op straat liggen kunnen mogelijk asbest bevatten. Zolang deze resten niet verbrokkelen, kunnen ze geen kwaad. Door het verbrokkelen van het asbest kunnen asbestvezels vrijkomen. Dit kan gebeuren door er over heen te lopen of te rijden, of als het op een onvoorzichtige manier wordt opgeruimd. Daarom is voor het opruimen een gespecialiseerd bedrijf ingeschakeld.

19. Waar kan ik terecht met vragen over gezondheid?

Met vragen over asbest en gezondheid kunt u contact opnemen met de plaatselijke GGD. Neemt u bij gezondheidsklachten contact op met uw huisarts.

Asbest bij brand

20. Verbranden de asbestvezels niet bij een brand?

Omdat asbest bestand is tegen zeer hoge temperaturen en sterke krachten, blijven bij een asbestbrand de eigenschappen en daarmee de risico's van de asbestvezels, behouden. Het asbesthoudende 'bindmateriaal' (zoals karton/papier, kunststof of cement) raakt vaak zeer zwaar beschadigd, verbrandt of versplintert tot kleine stukjes. Over het algemeen verspreiden deze (stukjes) asbesthoudende restanten zich in de directe omgeving van het incident. Bij brand verandert asbest pas boven de 1200 °C van structuur en verliezen de vezels hun gevaarlijke eigenschappen voor mensen. Bij een brand worden deze hoge temperaturen maar zelden bereikt. Asbestcement zal al voor het bereiken van deze temperatuur uiteenspatten.

21. Ik heb in de rook gestaan. Heb ik dan extra asbestvezels binnen gekregen?

De kans dat u asbestvezels heeft ingeademd is heel gering. Rook die u inademt kan irritatie geven aan de luchtwegen en ogen. Deze klachten verdwijnen vanzelf.

22. Ik heb in de rook gestaan. Wat moet ik met mijn kleding doen?

Trek vieze kleding voorzichtig uit en was het in de wasmachine. Gewassen kleding kan gewoon weer gedragen worden. Spoel uw schoeisel schoon met water vóórdat u uw huis binnen gaat. Mocht dat niet mogelijk zijn dan kunt u de schoenen het beste schoonborstelen met een zachte borstel.

23. Zit er nog asbest in de lucht?

Waarschijnlijk zullen er weinig vezels in de lucht zweven. De vezels zullen zijn weggewaaid of op de grond liggen. Door over brandresten heen te rijden of lopen, kunnen ze verbrokkelen waardoor mogelijk vezels vrij komen. Daarom is het verstandig het verspreidingsgebied niet te betreden tot het zorgvuldig is opgeruimd.

24. Is er asbest in de woningen terechtgekomen?

Als er brandresten in de woning terecht zijn gekomen, kan hier asbest in zitten. Voorkom dat u brandresten van buiten naar binnen loopt via uw schoeisel. Als u toch door brandresten heen bent gelopen, doe dan uw schoeisel uit voordat u naar binnen gaat en spoel schoeisel schoon met water. Als dat niet kan dan is het schoonborstelen met een zachte borstel een alternatief.

25. Mijn ramen stonden tijdens de brand een tijdje open en ook het ventilatiesysteem heb ik niet direct uitgezet. Hoe weet ik of er asbest in mijn woning terecht is gekomen?

Via open ramen en deuren, het ventilatiesysteem en de airconditioning kunnen rook en brandresten zijn binnengekomen. Brandresten in de woning moeten worden opgeruimd. Als het onduidelijk is of er asbestvezels in de woning zijn gekomen, dan kan er zo nodig onderzoek worden gedaan door middel van kleef- en luchtmonsters. Neem hiervoor contact op met uw gemeente.

26. Wat kan ik zelf (wel en niet) doen?

Als u in uw directe omgeving asbest aantreft, dient u dit rustig te laten liggen. Ga er niet doorheen lopen, u neemt het zo mee uw huis in. De schoonmaakploeg zal zo spoedig mogelijk bij u langs komen. Ga niet zelf de omgeving van uw huis schoonmaken, tenzij het in- en uitgaan van uw huis ernstig wordt belemmerd. In dat geval kunt u met een zachte bezem de stukjes voorzichtig opzij schuiven. Dit wordt later door personeel van het verwijderingsbedrijf opgeruimd. De zachte bezem moet u nadien buiten goed met water bij een afvoerputje afspoelen. Deponeer geen asbest of asbesthoudend materiaal in eigen afvalcontainer of – container.

27. Kan ik het asbest zelf opruimen?

Nee, dit wordt afgeraden. De gemeente of een gespecialiseerd schoonmaakbedrijf zal zorgen dat er op een zorgvuldige manier wordt opgeruimd. Bij het onvoorzichtig opruimen van brandresten kunnen vezels vrijkomen. Hoewel het schoonmaken met alle zorgvuldigheid zal

worden uitgevoerd, kan het zijn dat u achteraf nog stukjes asbesthoudend materiaal in uw omgeving aantreft. Mocht dit gebeuren dan kunt u dit melden bij uw gemeente. Laat de stukjes bij voorkeur liggen en voorkom dat kinderen ermee gaan spelen.

28. Mag ik zelf mijn woning schoonmaken en wat is dan de beste manier?

Laat deze schoonmaak bij voorkeur over aan een asbestverwijderingsbedrijf. Neem hiervoor contact op met de gemeente. Mocht u desondanks willen schoonmaken, dan is het belangrijk om niet te stofzuigen. Daarmee zou u de eventuele vezels alleen maar meer verspreiden. Neem vloeren en meubels met een vochtige doek af zodat het stof niet kan opwaaien. Indien dit niet mogelijk is dan kunt u met een zachte bezem de stukjes opzij schuiven. De bezem moet u nadien buiten goed afspoelen bij een afvoerputje.

29. Wie maakt mijn tuin schoon?

Een asbestverwijderingsbedrijf zal uw tuin inspecteren en eventueel schoonmaken.

30. Er liggen nog brandresten in mijn tuin. Mag ik die zelf opruimen?

Nee, dit wordt afgeraden. Laat deze schoonmaak bij voorkeur over aan een asbestverwijderingsbedrijf. Neem hiervoor contact op met de gemeente.

31. Wie maakt de speeltuin/zandbak schoon?

Een asbestverwijderingsbedrijf zal de speeltuin/ zandbak inspecteren en zo nodig schoonmaken.

32. Wie maakt mijn auto schoon?

Bij ernstige besmetting zullen de gemeente en brandweer een afspoelplaats aanwijzen. U zult daarover worden ingelicht.

33. Mag ik met mijn auto wegrijden als deze nog niet schoon is?

Rijd liever niet met een vieze auto. Bij ernstige besmetting zullen de gemeente en brandweer een afspoelplaats aanwijzen. U zult daarover worden ingelicht.

34. Mag je over straat rijden en lopen?

Maak gebruik van de schoongemaakte routes en probeer om niet door de brandresten te rijden of lopen om verbodskeling te voorkomen.

35. Mag mijn kind buiten spelen?

Ja, maar zorg dat uw kind niet op een besmet gebied of met brandresten speelt. Kies een speelplek die schoon is.

36. Wat doe ik met mijn dieren?

U wordt geadviseerd om (klein) vee en huisdieren binnen te houden, om verspreiding en vrijkomen van eventuele asbestvezels te voorkomen. De dieren mogen weer naar buiten zodra het asbest is opgeruimd. U krijgt daarover bericht van de gemeente.

37. Kan ik mijn hond uitlaten?

Houd uw hond of kat zo lang mogelijk binnen totdat de omgeving is vrijgegeven. Als u uw hond wilt uitlaten, vermijd dan plekken waar veel brandresten liggen om te voorkomen dat de hond dit opeet of aan zijn poten krijgt en mee naar binnen neemt. Maak zo nodig de poten van de hond schoon voordat u met het dier weer naar binnen gaat.

38. Kan ik de groenten/fruit/kruiden uit mijn tuin nog eten?

Eventuele asbestvezels worden niet opgenomen door de plant maar blijven aan de buitenkant zitten. U dient de groenten uit uw tuin extra goed schoon te maken. Er wordt verder geadviseerd om zichtbaar vervuilde groenten niet op te eten in verband met andere schadelijke stoffen die in brandresten zitten.